

ŻOŁNIERZE WYK

„Atlas Polskiego Podziemia Niepodległościowego 1944-1956” jest pierwszym obszernym opracowaniem historycznym prezentującym dynamikę i przestrzenne zróżnicowanie polskiego podziemia niepodległościowego w okresie powojennym, o którym przez lata oficjalnie milczano. Owoc prac 55 historyków oraz 11 kartografów, liczący 660 stron, zawierający 399 map, ponad tysiąc danych faktograficznych oraz około 800 materiałów ikonograficznych, na przełomie 2007 i 2008 roku trafił do szkół.

KRZYSZTOF KAŁAMUCKI

Idea wydania publikacji dotyczącej powojennej działalności antykomunistycznej narodziła się w środowisku historyków, naukowców związanych z „Zeszytami Historycznymi WIN-u” (wydawany przez Komisję Historyczną Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”) oraz byłych uczestników seminarium doktorskiego prowadzonego przez prof. Tomasza Strzembosza. Jednak dopiero powstanie Instytutu Pamięi Narodowej i udostępnienie jego archiwum umożliwiło podjęcie prac związanych z wydaniem publikacji poświęconej polskiemu podziemiu niepodległościowemu w latach 1944-1956. Koncepcja atlasu

powstała w Oddziałowym Biurze Edukacji Publicznej IPN w Lublinie. W skład zespołu redakcyjnego weszli: Rafał Wnuk (redaktor naczelny), Sławomir Poleszak, Agnieszka Jaczyńska oraz Magdalena Śladecka. Zespół zaprosił do współpracy historyków ze wszystkich oddziałów Biura Edukacji Publicznej IPN w Polsce.

Ważnym momentem w realizacji dzieła było nawiązanie współpracy IPN z Zakładem Kartografii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Inicjatywa spotkała się z życzliwym poparciem kierownika Zakładu prof. Mieczysława Sirko. Redakcji kartograficznej atlasu podjął się autor niniejszego tekstu – pracownik naukowy Zakładu. Przy udziale kartografów zostały opracowane założenia merytoryczne i metodyczne kartograficznej części projektu. Przyjęto, że wydawnictwo oprócz wielu map będzie zawierało część opisową oraz ikonograficzną, dostarczającą podstawowej wiedzy faktograficznej i poszerzającą informacje przekazywane przez mapy.

Ramy chronologiczne atlasu wyznaczają wydarzenia istotne dla genezy i działalności powojennego polskiego podziemia niepodległościowego. Za moment ważny dla kształtowania się tej konspiracji autorzy uznali styczeń 1944 r. – początek ofensywy sowieckiej, której skutkiem było wkroczenie Armii Czerwonej na ziemię II RP i dalsze tego konsekwencje. Za datę zamknięcia atlasu przyjęto grudzień 1956 r., symboliczny moment „wyjścia z lasu” – pod wpływem przemian październikowych

– ukrywających się tam jeszcze żołnierzy podziemia.

Atlas jest dziełem jednotomowym. Składa się z trzech części o konstrukcji problemowo-chronologicznej. Część wprowadzająca (tekstowa) zawiera słowo od redakcji, wykaz skrótów, tekst wprowadzający, charakterystykę ilościową w formie tabel oraz notę edytor-ską. Kolejna część atlasu (kartograficzno-dokumentacyjna) zawiera plansze z mapami, które zostały podzielone na kilka grup tematycznych. W ostatniej, trzeciej części (aneksach) omówiono – w formie tekstu i map – problem podziemia o innym niż polska konspiracja niepodległościowa charakterze, bibliografię selektywną dotyczącą dziejów polskiego podziemia niepodległościowego w latach 1944-1956 oraz indeksy: osobowy i geograficzny.

Mapy przedstawiają trzy grupy zagadnień: struktury terytorialne organizacji niepodległościowych, ich działalność oraz niepodległościowe organizacje młodzieżowe. Kartograficzną część atlasu otwierają mapy w skali 1:4 000 000

